YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

27 päivänä tammikuuta 2005 *

Asiassa C-125/04,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka collège d'arbitrage de la Commission de Litiges Voyages (Belgia) on esittänyt 4.12.2003 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 8.3.2004, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Guy Denuit ja

Betty Cordenier

vastaan

Transorient — Mosaïque Voyages et Culture SA,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja K. Lenaerts sekä tuomarit N. Colneric ja J. N. Cunha Rodrigues (esittelevä tuomari),

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

julkisasiamies: A. Tizzano,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Belgian hallitus, asiamiehenään E. Dominkovits,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään A. Aresu ja J.-P. Keppenne,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee matkapaketeista, pakettilomista ja pakettikiertomatkoista 13 päivänä kesäkuuta 1990 annetun neuvoston direktiivin 90/314/ETY (EYVL L 158, s. 59; jäljempänä direktiivi) tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa kantajina ovat Denuit ja Cordenier ja vastaajana on matkatoimisto Transorient — Mosaïque Voyages et Culture SA (jäljempänä matkatoimisto) ja jossa on kyse Egyptiin järjestetyn matkan hinnasta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

3 Direktiivin 4 artiklan 4 kohdan a alakohdassa säädetään seuraavaa:

"Sopimuksen mukaisia hintoja ei saa muuttaa, ellei sopimuksessa ole nimenomaisesti pidätetty mahdollisuutta niiden korottamiseen tai laskemiseen ja mainittu täsmällisesti, miten hinnanmuutos lasketaan; tällainen muutos on perusteltu ainoastaan, jos kyse on muutoksista:

— kuljetuskustannuksissa mukaan luettuna polttoainekustannukset,

— tietyistä palveluista perittävissä veroissa tai maksuissa kuten satamien ja lentokenttien laskeutumis- ja matkustajamaksut,

— asianomaiseen matkapakettiin sovellettavissa valuuttakursseissa."

4 Direktiivi on pantu täytäntöön Belgian oikeusjärjestyksessä 16.2.1994 annetulla lailla, jolla säännellään matkojen järjestämissopimusta ja matkojen välityssopimusta (Moniteur belge 1.4.1994, s. 8928) ja jonka 11 §:n 1 momentti vastaa mainittua direktiivin 4 artiklan 4 kohdan a alakohtaa, ja siinä säädetään seuraavaa:

"Sopimuksessa sovittua hintaa ei voida tarkistaa paitsi, jos sopimuksessa nimenomaan määrätään tarkistuksen mahdollisuudesta sekä sen tarkasta laskutavasta ja mikäli tarkistus johtuu muutoksista

a) matkaan sovellettavissa valuuttakursseissa ja/tai

b) kuljetuskustannuksissa, mukaan lukien polttoainekustannukset ja/tai

c) tiettyihin palveluihin liittyvissä maksuissa ja veroissa.

Tällaisessa tapauksessa hintaa on kyseisten muutosten perusteella voitava myös alentaa."

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

5 Denuit ja hänen puolisonsa Cordenier, jotka ovat pääasian kantajat, olivat varanneet itselleen ja lapselleen Thierrylle matkatoimistosta koko oleskelun ja matkat käsittävän Egyptin matkan, jonka 2 765 euron kokonaishintaan sisältyivät muun muassa meno-paluulennot Brysselistä sekä risteily Niilillä 2.–9.3.2003.

6 Matkatoimiston vahvistamissa erityisehdoissa mainitaan, että "näiden suoritusten hinnat on laskettu sellaisen dollarin vaihtokurssin mukaan, joka oli voimassa tämän esitteen mennessä painoon (tammikuu 2002 — vaihtokurssina 1 euro = 0,91 Yhdysvaltain dollaria). Matkatoimisto voi tarkistaa hintoja, jos ne ennen lähtöä nousevat tai laskevat vaihtokurssimuutosten takia 10 prosenttia".

7 Matkan jälkeen pääasian kantajat ovat pyytäneet matkatoimistoaan palauttamaan heille osan eli 217,61 euroa heidän jo maksamastaan kokonaishinnasta vedoten siihen, että hintaa olisi tullut laskea asianmukaisessa suhteessa dollarimääräisten suoritusten määrään nähden, kun tämän valuutan vaihtokurssi oli muuttunut siten, että se oli heidän lähtöpäivänään 1,08 Yhdysvaltain dollaria yhtä euroa kohti.

8 Matkatoimisto kieltäytyi palauttamasta rahoja pääasian kantajille vetoamalla muun muassa 16.2.1994 annetun lain 11 §:n 1 momenttiin.

9 Niinpä pääasian kantajat saattoivat asian collège d'arbitrage de la Commission de Litiges Voyagesin (matkoja koskevien riitojen valtuuskunnan välityslautakunta), joka on Belgian oikeuden mukaan perustettu yleishyödyllinen yhdistys, käsiteltäväksi.

10 Koska collège d'arbitrage de la Commission de Litiges Voyages katsoi, että sen käsiteltävänä olevan riidan ratkaisussa oli tulkittava direktiivin 4 artiklan 4 kohtaa, se päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko direktiivin 4 artiklan 4 kohdan a alakohtaa tulkittava siten, että kun kuluttajan ja matkanjärjestäjän ja/tai välittäjän väliseen sopimukseen sisältyvässä lausekkeessa määrätään ainoastaan hinnankorotuksen mahdollisuudesta ja sen tarkasta laskutavasta ja kun kyseisellä sopimusmääräyksellä pyritään vain ottamaan huomioon kyseisen direktiivin 4 artiklan 4 kohdan a alakohdassa tyhjentävästi luetellut muutokset, siinä implisiittisesti velvoitetaan hinnanalennukseen saman laskutavan mukaisesti?

2) Onko direktiivin 4 artiklan 4 kohdan a alakohtaa tulkittava siten, että kun kuluttajan ja matkanjärjestäjän ja/tai välittäjän väliseen sopimukseen sisältyvässä lausekkeessa määrätään sekä hinnankorotuksen että hinnanalennuksen mahdollisuudesta muttei niiden tarkasta laskutavasta ja kun kyseisellä sopimusmääräyksellä pyritään vain ottamaan huomioon kyseisen direktiivin 4 artiklan 4 kohdan a alakohdassa tyhjentävästi luetellut muutokset, siinä säädetään koko sopimuslausekkeen pätemättömyydestä, vai niin, että siinä säädetään ainoastaan sen hinnankorotusta koskevan määräyksen pätemättömyydestä?

3) Onko direktiivin 4 artiklan 4 kohdan a alakohtaa tulkittava siten, että kun kuluttajan ja matkanjärjestäjän ja/tai välittäjän väliseen sopimukseen sisälty-

vässä lausekkeessa määrätään yksinomaan matkanjärjestäjällä ja/tai välittäjällä olevasta sekä hinnankorotuksen että hinnanalennuksen mahdollisuudesta sekä niiden tarkasta laskutavasta ja kun kyseisellä sopimusmääräyksellä pyritään vain ottamaan huomioon kyseisen direktiivin 4 artiklan 4 kohdan a alakohdassa tyhjentävästi luetellut muutokset, siinä säädetään koko sopimuslausekkeen pätemättömyydestä, vai niin, että siinä säädetään ainoastaan sen hinnankorotusta koskevan määräyksen pätemättömyydestä?

4) Onko direktiivin 4 artiklan 4 kohdan a alakohtaa tulkittava siten, että kun kuluttajan ja matkanjärjestäjän ja/tai välittäjän väliseen sopimukseen sisältyvässä lausekkeessa määrätään sekä matkanjärjestäjän ja/tai välittäjän että kuluttajan mahdollisuudesta hinnankorotukseen tai hinnanalennukseen sekä niiden tarkasta laskutavasta ja kun kyseisellä sopimusmääräyksellä pyritään vain ottamaan huomioon kyseisen direktiivin 4 artiklan 4 kohdan a alakohdassa tyhjentävästi luetellut muutokset, matkanjärjestäjä ja/tai välittäjä on kyseisen alakohdan nojalla velvollinen alentamaan hintaa, vaikka kuluttaja ei olisikaan sitä vaatinut?"

Yhteisöjen tuomioistuimen toimivalta

11 Aluksi on tutkittava, voidaanko collège d'arbitrage de la Commission de Litiges Voyagesia pitää EY 234 artiklassa tarkoitettuna tuomioistuimena.

12 Arvioitaessa sitä, onko ennakkoratkaisua pyytävä toimielin EY 234 artiklassa tarkoitettu jäsenvaltion tuomioistuin, yhteisöjen tuomioistuin ottaa huomioon useita seikkoja, kuten toimielimen lakisääteisyyden, pysyvyyden, sen toimivallan pakollisuuden, kontradiktorisen menettelyn noudattamisen asioiden käsittelyssä, sen toimimisen oikeussääntöjen soveltajana ja sen riippumattomuuden (ks. erityisesti

asia C-54/96, Dorsch Consult, tuomio 17.9.1997, Kok. 1997, s. I-4961, 23 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja asia C-516/99, Schmid, tuomio 30.5.2002, Kok. 2002, s. I-4573, 34 kohta).

13 Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan sopimukseen perustuva välimiesoikeus ei ole EY 234 artiklassa tarkoitettu jäsenvaltion tuomioistuin, jos sopimuspuolilla ei ole minkäänlaista oikeudellista tai tosiasiallista velvollisuutta saattaa riitojansa välimiesoikeuden ratkaistaviksi ja jos kyseisen jäsenvaltion viranomaiset eivät osallistu millään tavalla sen päätöksen tekoon, jolla käsittelyjärjestykseksi valitaan välimiesmenettely, eikä viranomaisten tehtävänä ole osallistua viran puolesta asian käsittelyyn välimiesoikeudessa (ks. asia 102/81, "Nordsee" Deutsche Hochseefischerei, tuomio 23.3.1982, Kok. 1982, s. 1095, Kok. Ep. VI, s. 363, 10–12 kohta ja asia Eco Swiss, tuomio 1.6.1999, Kok. 1999, s. I-3055, 34 kohta).

14 Pääasiassa ennakkoratkaisupyynnön esittämisestä tehdystä päätöksestä ilmenee, että asian saattaminen collège d'arbitrage de la Commission de Litiges Voyagesin käsiteltäväksi perustuu asianosaisten väliseen välityssopimukseen.

15 Belgian lainsäädännön mukaan ainoa keino ratkaista yksityishenkilön ja matkojen välittäjän välinen riita-asia ei ole saattaa asia tämän välimiesoikeuden käsiteltäväksi. Yleisen tuomioistuimen, jossa on nostettu kanne riita-asiassa, johon liittyy välityssopimus, on kylläkin todettava, että sillä ei Belgian oikeudenkäyntimenettelyä koskevan lain 1679 §:n 1 momentin mukaan ole toimivaltaa tässä asiassa. Collège d'arbitrage de la Commission de Litiges Voyagesin toimivalta ei kuitenkaan ole pakollinen siinä mielessä, että jos osapuolet eivät ole tehneet keskenään välityssopimusta, yksityishenkilö voi kääntyä yleisten tuomioistuinten puoleen riita-asian ratkaisemiseksi.

16 Koska pääasiassa sopimuspuolilla ei ole minkäänlaista oikeudellista tai tosiasiallista velvollisuutta saattaa riitojansa välimiesoikeuden ratkaistaviksi ja koska Belgian viranomaiset eivät osallistu millään tavalla sen päätöksen tekoon, jolla käsittelyjärjestykseksi valitaan välimiesmenettely, collège d'arbitrage de la Commission de Litiges Voyagesia ei voida pitää EY 234 artiklassa tarkoitettuna jäsenvaltion tuomioistuimena.

17 Tästä seuraa, että yhteisöjen tuomioistuimella ei ole toimivaltaa käsitellä collège d'arbitrage de la Commission de Litiges Voyagesin esittämiä kysymyksiä.

Oikeudenkäyntikulut

18 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe collège d'arbitrage de la Commission de Litiges Voyagesissa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi collège d'arbitrage de la Commission de Litiges Voyagesin asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Yhteisöjen tuomioistuimella ei ole toimivaltaa käsitellä collège d'arbitrage de la Commission de Litiges Voyagesin esittämiä kysymyksiä.

Allekirjoitukset